

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40.—
polletno Din 20.—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Vsem tovarišem in somišljenikom!

Volilna borba, ki smo jo začeli pod izredno težkimi pogoji, se približuje koncu. Volitve v nedeljo bodo pokazale, koliko semena, ki smo ga posejali, je že vzklilo in dozorelo. Zavedamo se dobro, da naše delo ni od danes do jutri in da moramo z vsem ognjem, z vsem globokim prepričanjem, z vso požrtvovalnostjo in neodjenljivo vztrajnostjo nadaljevati začetno veliko zgodovinsko delo za preporod države in ljudstva, za njegovo gospodarsko in socialno vstajenje — tudi po volitvah.

V volilni boj smo stopili zato, da lahko širimo po vseh krajih naše Slovenije in cele države blagovest prave bojevnike misli, ki jo oznanjamo blizu dve leti in ki je naša svojo dokončno obliko v naših TEMELJNIH NAČELIH IN SMERNICAH, objavljenih v našem glasilu »PRELOM-u«. Šli smo v volitve, da preorjemo in posejemo ljudsko njivo, iz katere mora vzkliti prej ali slej bogata žetev pravice, reda in blagostanja. Šli smo tudi zato, da nad celo Jugoslavijo zasije zvezda vodnica, ki nas popelje v boljše dni, da vsak zadnji trpin izve za naše vse-ljudsko gibanje »ZBOR« in za ime in misli našega voditelja, bojnega tovariša Dimitrija Ljotića, nosilca naše liste.

Uspeh našega prizadevanja je velik, ako upoštevamo vse strahovite ovire, ki so nam jih delali. Že pri postavitvi kandidatne liste smo naleteli na najhujše zapreke, ki so nam jih pogosto delali ravno tisti, od katerih bi po njihovem dose-danju delu, po dani svečani besedi in po podpisanih obveznostih, morali pričakovati, da bodo sodelovali ali pa vsaj z vso vnemo podprli naše delo. Navzlic vsemu se je Vaši in naši vztrajnosti posre-čilo zadostiti vsem izredno težkim pogo-jem, ki jih predpisuje volilni zakon, in postavili smo kandidatno listo tako pravilno, da jo je kasacijsko sodišče v Beogradu moralo potrditi. To je bila prva velika zmaga naše in Vaše neustrašenosti in požrtvovalnosti.

Pri delu za postavitev liste in pri vo-lilni agitaciji smo preživeli vse in ža-lostne trenutke: vesele, ko smo videli, da se pri nas še dobe nezlomljivi značaji, moške in fantje, polni poguma, volje, požrtvovalnosti in ljubezni do naše svete stvari, ki brez denarja in plačila ustvar-jajo čudeže: žalostne, ko smo morali opa-žati tudi mnogo izdajstva, podkupljivo-sti, sebičnosti, nagajivosti ter malodušja in potrtosti. Delalo se je proti nam z vse-mi sredstvi sodobne pokvarjenosti, pret-kanosti in zlobe. Karkoli so mogli stori-ti, da bi udušili očiščujoči ogenj, ki je začel plapolati na vseh koncih in krajih države in proti uničiti vso gnilobo in trohno, kar se jo je nabralo zadnjih 16 let, vse to so storili.

Toda kvišku srca! Naše gibanje se ne da več zadušiti. Zastonj je bilo kupova-nje duš, zastonj izdaja svete stvari. Hva-la, čast in slava vsem pravim borecem, ki ste vztrajali v najhujšem obleganju, v najstrašnejšem boju sredi strupenih pli-nov zavisti, zlobe in trgovanja z ljudski-mi dušami in življenji.

Zato vztrajajmo pogumno, neomahlji-vo in čvrsto tudi v nedeljski volilni bitki. Vsi naši borci kot en mož na volišče za listo tovariša DIMITRIJE LJOTIČA in njegove sreske kandidate.

Volilna abstinenca je brez smisla, ker bodo volili povsod drugod v državi pol-noštevilno in nihče ne ostane doma. Zato se odtegotvanje volitvam samo v Sloveniji

Naša moč je v naši nepopustljivosti in v naši hrabrosti

Naš kapital je v visoki vrednosti naših načel in v sodobnosti naših gesel, rojenih iz potreb in težav vsega jugoslo-vanskega delovnega ljudstva

Naša nepremagljiva zaveznika sta čas in pravica!

Kdor misli tako — naj gre z nami!

Splošna navodila

za predstavnike Ljotičeve liste in volilce

1. Vsak volilec mora biti pripravljen, da se bo moral volilni komisiji izkazati, kdo je. Kot legitimacija zadostuje krstni, poročni ali orožni list, »vojniška ispra-va«, obrtni list, službeni izkaz ali slično temu. Nekaj tacega naj ima vsak s seboj.

2. Ko se je volilec legitimiral, pove, koga voli, in sicer izreče sledeče: »Volim Dimitrija Ljotića« ter pristavi ime in pri-imek sreskega kandidata v dotičnem sre-zu. (Ako sta v srezu dva kandidata, pa mora imenovati oba.)

3. Gleda naj se, da se pošlje na volišče najprej bolj brihtne volilce, ki bodo po-zneje lahko razložili ostalim volilcem, kako se voli in kaj zahteva volilna ko-misija. Vsi, ki so volitve opravili, naj se

podajo na osebno agitacijo od moža do moža.

5. Dobro je, da vzame vsak volilec s seboj na volišče listek z imenom nosil-ca liste in sreskega kandidata, da se ne bi pri glasovanju zmoč. Volilec naj se ob vstopu na volišče nikakor ne pusti premotiti za kako drugo listo, ki bi mu jo nasprotni agitatorji hoteli podtakniti ali vsiliti.

6. V bližini vsakega volišča naj se po možnosti izbere potrebni volilni lokal, v katerem bodo za to določeni pristaši vr-šili sledeče opravke:

a) Vsaj vsako uro naj se dobi od predstavnika naše liste poimenski seznam volilcev, ki so že glasovali, in število za posamezne liste oddanih glasov;

b) ko dobi volilni lokal po svojem od-poslancu vse te podatke, naj kontrolira po svojem imeniku, kdo od naših pri-stašev še ni glasoval;

c) volilci, ki so že glasovali, naj se stavijo na razpolago volilni pisarni, da pripejejo zamudnike na volišče in vršijo agitacijsko službo;

d) za zvezo in oddaljene kraje Vam priporočamo, da organizirate za dan vo-litev kolesarje in vsa druga prevozna sredstva;

e) volilni odbor naj o važnih dogod-kih in o izidu glasovanja poroča Glavne-

5. maja bo odločal pogum!

Bolj kot kruha je ljudstvo lačno pravice! — Kdor bo dal narodu pravico, tega bo nosil na rokah in ga obsul s cvetjem svoje ljubezni

prav nič ne bo poznalo. Ostati doma, po-meni voliti vladne kandidate. Če ostane-mo doma, podpremo na ta način proti lastni volji, toda čisto zanesljivo

škodujemo pa pra-vim ljudskim opozicijskim kandidatom.

Naši nasprotniki iz vseh taborov bodo širili še zadnji trenutek vse mogoče laži, da speljejo naše ljudi v svoj tabor, ali pa jih vsaj zadrže doma, kar je skoraj ena-ko učinkovito. Z raznimi zvijačami bodo vzbujali v Vas malodušje. To je njihov namen, da omajajo vero in vztrajnost v Vas in v tistih, ki gledajo na Vas. Toda ne vdajte se! Ne bojte se ne groženj, ne nasedajte lažem in obljubam, marveč ver-jemite le tistemu, kar piše »PRELOM«. Vse nasprotne novice in gesla zavrnite z vso odločnostjo, ker prihajajo od naših sovražnikov!

Mi gremo v volitve, vsi naši kandi-dati vztrajajo na svojih mestih, nihče se ne bo umaknil do konca.

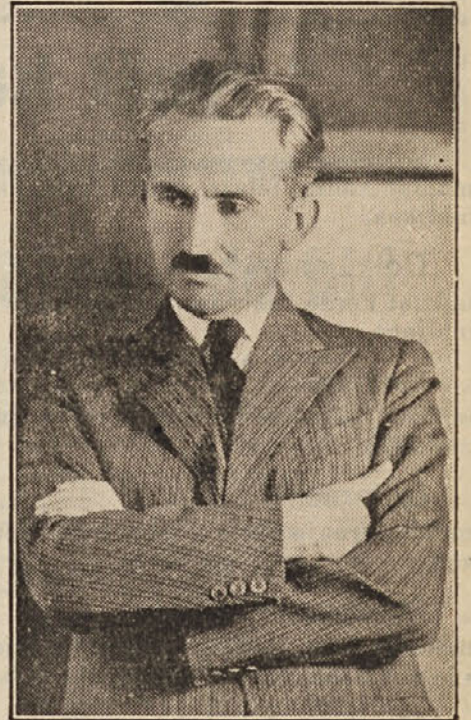
Poročila, ki jih dobivamo iz vse drža-ve, so ugodna za naš pokret. Zmaga no-silca liste je gotova, v več srezih bomo prodrli že sedaj. Seveda pa moramo vztrajati povsod in na vseh voliščih do zaključka.

Tem potom izrekamo priznanje in za-hvalo Vam in vsem pravim borecem, ki so pripomogli k doseganju uspehom, in Vas prosimo, da pomagata z vsemi močmi izpeljati volilno bitko do ugodnega za-ključka. Obenem Vas vabimo in raču-namo na Vas, da boste vztrajali pri ve-likem delu državnega, ljudskega in go-spodarskega preporoda tudi po volitvah; kajti verjetno je, da bomo po volitvah, mi edini, ki se bomo tudi naprej z enako vnemo zanimali za naše ljudstvo in nje-gove križe in težave.

Borci v zbor!

Glavni volilni odbor LJOTIČEVE LISTE za Slovenijo.

Naš voditelj

Dimitrij Ljotić

nosilec državne liste »Zbor-a« jugoslo-vanskega ljudskega gibanja.

mu volilnemu odboru Ljotičeve liste v Ljubljano na telefon št. 29-41. Za voli-šča v mestu Ljubljana pa velja tele-fonska številka 22-85. Pismo naj se po-roča pa na upravo »PRELOMA« ali pa na Glavni volilni odbor Ljotičeve liste, Kolodvorska ulica št. 8, Ljubljana.

Predstavniki liste:

1. Predstavniki oz. njegov namestnik naj prisostvujeta sestanku volilne komi-sije od prevzema volilnega akta, t. j. od sobote ob 3 popoldne do definitivnega za-ključka odnosno do predaje volilnih ak-tov komandirju žandarmerijske postaje ter zapečatenju volilnega lokala.

Predstavniki naj skušajo pred počet-kom glasovanja doseči načelni sklep vo-lilne komisije, kateri glas se bo smatral veljavnim oziroma neveljavnim. Priporo-čamo sklep, da se smatra vsak glas za veljaven, ki zadostno izraža voljo volil-ca, za katero listo glasuje. Vsak pred-stavniki liste naj vodi poimenski seznam volilcev, ki so glasovali za našo listo, po možnosti pa naj zapisuje na posebnih po-lah tudi tiste, ki so glasovali za ostale tri liste.

Te liste naj od časa do časa pošilja po našem zaupniku volilnemu odboru v vo-lilni lokal. Najbolje stori, ako svoje za-pisnike sproti kopira.

Predstavniki naj ne zapusti volišča, dokler ni prišel njegov namestnik in do-kler ni končana volitev in niso podpi-sani vsi volilni spisi.

Pouk za volilce

Po § 47 zakona o volitvah narodnih po-slancev glasujemo javno, in sicer na ta način, da imenujemo najpoprej no-silca liste, zatem pa sreskega kan-didata. — Na primer:

Nosilec liste: Dimitrije Ljotić

Srezki kandidat: Janez Žagar

Tovariši! Ne dajte se motiti od nikogar, držite se strogo tega navodila.

V nedeljo glasujemo vsi zavedni Slovenci za listo Dimitrija Ljotića!

Vsak predstavnik liste ima pravico prisostvovati volitvam od začetka do konca (ali pa njegov namestnik)

Volilne imenike shranite dobro, ker so važni!

Vsa gornja naša navodila so dokončana in jih ne bomo izpreminjali. Zato ne verujte nobenim nasprotnim novicam in razglasom, nobenim nasprotnim letakom in nikomur, kdor bi Vam kaj drugega govoril!

Slišali smo, da bodo skušali nasprotniki zanesti zmedo v naše vrste s tem, da bodo razglasili, da je Ljotič odstopil v prid te ali one stranke, ali pa da se je

odpovedal kandidaturi ta ali oni naš kandidat. Vse to je podla laž. Mi smo trdno odločeni vztrajati do konca in ne odstopimo pod nobenim pogojem. Zato pozor!

ŠIRITE »PRELOM«!

Naš list mora v vsako pošteno slovensko hišo! Podprite naše delo, ki nam ne daje dobička. Naše plačilo bo — še boljše »Prelom«! V naši tiskani besedi je ogromna sila, ki vztrajno in neumorno krči pot iz pragozda današnje mizerije v solnce srečnejše bodočnosti vsega našega ljudstva.

Naši kandidati

Celje:

kandidat Andrej Šifrar, zadružni revizor, Ljubljana.

Dol. Lendava:

kandidat Ferdo Schoener, čebelar in pos., Ljubljana.

Konjice:

kandidat Julče Hmelak, pos. in lesni trg., Oplotnica.

Ljutomer:

kandidat Franjo Škrbec, lesni trg., Ljubljana.

Maribor levi breg:

kandidata Ivan Mafičič, faktor, Ljubljana in Ivo Brinovec, lesni trg., Celje.

Maribor desni breg:

kandidat Ivan Mafičič, faktor Ljubljana.

Murska Sobota:

kandidat dr. Jos. Muster, zdravnik, Ljubljana.

Dravograd:

kandidat dr. Fran Kandare, odvetnik, Ljubljana.

Ptuj:

kandidat Vladimir Fabjančič, mest. uradnik, Ljubljana.

Slovenjgradec:

kandidat Franc Marčič, pos. in lesni trg., Slovenjgradec.

Šmarje:

kandidat Rudolf Šimnovec, zas. uradnik, Ljubljana.

Brežice:

kandidat Franjo Škrbec, lesni trgovec, Ljubljana.

Laško:

kandidata Vilibald Toman, trg., Trbovlje in Karol Alič, rudar iz Trbovelj.

Gornjigrad:

kandidat Ivo Brinovec, lesni trg., Celje.

Kamnik:

kandidat Artur Sturm, kapetan v pok., Ljubljana.

Kočevje:

kandidat Franc Gornik, višji žel. ur. v pok., Rakek.

Črnomelj:

kandidat Peter Maurin, pos., Jelenja vas.

Kranj:

kandidat Andrej Šifrar, zadr. revizor, Ljubljana.

Krško:

kandidat Vladislav Fabjančič, mest. uradnik, Ljubljana.

Litija:

kandidat dr. Vinko Zorc, odvetnik, Beograd.

Logatec:

kandidat France Gornik, višji žel. ur. v pok., Rakek.

Ljubljana okolica:

kandidata Rudolf Zalokar, tovarnar, Vič-Glince in Martin Župančič, šumar, Grosuplje-Stranska vas.

Ljubljana mesto:

kandidata dr. Fran Kandare, odvetnik, Ljubljana in Avgust Kuster, ind. ravnatelj, Tržič.

Novomesto:

kandidat Artur Sturm, kapetan v pok., Ljubljana.

Radovljica:

kandidat ing. Vinko Čop, Moste-Žirovnica.

Metlika:

kandidat Rudolf Zalokar, tovarnar, Vič-Glice.

Dne 5. maja: Korajža velja!

Da se ne pozabi!

Naš bivši tovariš Stane Vidmar je v 2. številki našega »Prelom« z dne 10. januarja 1935 napisal naslednje besede. On je še danes član Akcijskega pripravljalnega odbora »Zbor« s tovarišem D. Ljotičem na čelu. Zato so vse njegove današnje parole in gesla njegovih »levih in desnih rok« eno samo veliko protislovje in zato neresnosti.

Napisal je dobesedno sledeče:

»Zvesti svojemu programu smo ostali v stalnih stikih s svojimi prijatelji v ostalih pokrajinah in skupno z njimi pripravljali tla za vsedrjavni pokret, za zbor vseh zdravih in borbenih narodnih sil v enotno fronto, ki bi dvignila ljudstvo cele države v boj za boljše, lepše in srečnejšo Jugoslavijo.

Naše delo je bilo blagoslovljeno. Razgovori in razprave s prijatelji so kmalu pokazali popolno soglasnost in enotnost naših stremeljenj. Izraz je dobila ta soglasnost v »Temeljnih načelih«, ki so bila objavljena v vseh listih pripadajočih pokretov, ki so započeli akcijo za zedinjenje. Razgovori pa so tekli dalje, dobili izraza v »Smernicah« in še dalje v načrtih programa in pravil.

Preteklo nedeljo smo se tako zopet sestali in razčistili še zadnja temeljna vprašanja, konstatirali soglasnost in odločno

voljo vseh, da se izvede ujedinjenje vseh teh pokretov v enotno gibanje preko vse države, definitivno pa se je tudi določilo ime za to novo, enotno združenje. Da kar najbolj točno označimo že z imenom to, kar hočemo, to kar je, smo izbrali ime:

»ZBOR, JUGOSLOVANSKO LJUDSKO GIBANJE«.

v srho-hrvaščini pa:

»ZBOR, JUGOSLAVENSKI NARODNI POKRET«.

Določen je bil začasni pripravljalni odbor s tovarišem Ljotičem na čelu.

Mi pripravljamo združenje poštenjakov, pripravljamo veliko vsedrjavno ljudsko gibanje, ki bo pomedlo ostanke stare miselnosti in zaslepljenosti. Kdor ima kaj državljanske vesti, kdor je kot dober Slovenec prepričan, da je naša narodna bodočnost zagotovljena le v skupni hiši in bratski vzajemnosti s pošteni mi in pravičnimi Srbi in Hrvati, katerim se morajo čim preje pridružiti še bratje Bolgari, kdor vidi torej preko plota svojega ozkega dvorišča, mora pozdravljati takšno gibanje, ki zbira v enotno fronto vse poštenjake širom države, ker je to državna in narodna nujnost.

Novo združenje s spajanjem zgoraj označenih pokretov nikakor ni zaključeno. Nasprotno, široko so odprta vrata vsemu, kar je dobrega in poštenega in

Pripravljeni smo!

Nekaj novega, velikega se poraja. — Novi ljudje nosijo nova gesla in ustvarjajo okrog sebe zaupanje in odločnost. Od teh gesel ni pota nazaj. Kajti: brez novih ljudi Jugoslavija ne more najti izhoda iz današnjih težkoč.

Tako Srbi, kot Slovenci in Hrvati so v svetovni vojni pokazali toliko hrabrosti, da poje o nji narodna pesem in da se ji čudi ves svet. V miru pa naj bi bili strahopetci in klaverni kimovci? Korajža velja!

Odprite oči in glejte, kako so oživeli vsi barantači, mešetarji in politični branjevci, kako so vznemirjeni! Oglejte si ta prekrasni politični sejm, kjer so oni trgovci, ljudstvo pa je živina in predmet kupčije. Čas pa je tako resen, kruha je vedno manj!...

Naše geslo je: manj umazane strankarske politike, več skrbi za gospodarsko ozdravljenje celote, vsega našega ljudstva!

Pravi bojevnik nima smisla za politični tarok s skritimi kartami v žepu. — Vendarle noče sedeti križem rok za pečjo! Mi hočemo vse: hočemo zmago pravice, reda, miru in nadstrankarske sloge med brati vseh prepričan, vseh ver, vseh stanov nad staro miselnostjo poklicnih politikov. Hočemo več poštenja, več morale — tudi v dnevni politiki!

Kdor ima prazno glavo, postane politični kričač puhlih, nesodobnih gesel. Ali pa razvneva v nerazsodnih ljudeh tajne protidrjavne misli, katerim sam ne ver-

France Kralj:

Mladina — vstani!

Vsako pokolenje mora izpolniti nalogo, katero ji nalagajo čas in razmere, v katerih živi. Življenje v svojem razvoju ne pozna mrtve točke, v njem je vse živo, vse se giblje v dve smeri: navzgor ali navzdol; ako je pokolenje, ki trenutno vodi narodovo usodo, doraslo svoji nalogi, potem se narodov življenski položaj in kultura dvigata — v nasprotnem primeru pa padata. Tudi mi, velik del jugoslovanske mladine, ki smo člani novega poštenega Jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor«, tudi mi smo del pokolenja, ki bo vodilo usodo naše Jugoslavije. Zahtevali bomo vodstvo naše Jugoslavije od tistih, ki so jo vodili doslej po krivih in napačnih potih. To bomo tudi v kratkem dosegli, kljub vsem oviram, ker smo nasledniki tiste mladine, ki je z orožjem v roki in za ceno največjih žrtev ustvarjala Jugoslavijo v dobri veri, da bomo imeli mi — njeni nasledniki in dediči — dostojno človeško življenje.

Zgodilo pa se je žalibog drugače. Jugoslavijo, ki so jo ustvarili naši predniki, so vzeli v zakup strankarski partizani, poborniki liberalistično-kapitalističnega sistema: od takrat pa do danes nismo imeli prave splošne narodove politike, imeli smo politiko strank in klik, ti so imeli v zakupu tudi mlado generacijo, ker so delovanje in mišljenje nas vseh vezali na svoja strankarska načela. **Kupovali so mladino**, ki jim je morala tlačati vse življenje — mladina pa se je radi kruha morala prodajati!... To je bilo zato, ker se nismo zavedali, da smo edinole takrat sposobni in resnični nosilci nove bodočnosti, ako znamo samostojno misliti. Nismo se zavedali, da smo bili most, po katerem so prišli strankarji do korit. Doslej nismo mogli upravičeno reči, da smo res prava narodova mladina, nismo mogli reči, da smo apostoli novih idej; bili smo žalostni ministranti skrahiranih strankarskih partizanov in to je bila sramota za nas. Mi kot predstavniki bodočega vodilnega pokolenja nismo motrili s kritičnim očesom našega javnega življenja.

Zato, tovariši, naj bo temu konec! Zavedajte se vsi, da je strankarstvo naj-

skoro gotovo se že prav v kratkem priključijo drugi važni in močni prijatelji, pokreti, organizacije in osebnosti. Kar smo hoteli in želeli, se uresničuje: ljudstvo se je zganilo širom cele Jugoslavije in vstaja iz obupa in odrevenelosti v novo življenje, v novo delo.

In tako je prav! Živel Ljotič!

ljame. Če ga pa postaviš pred važno gospodarsko vprašanje — pokaže vso svojo nesposobnost. Zopet drugi, ki ne ve kaj povedati, pričinja staro lajno o edinstvu, nacionalnosti itd. z namenom, da prikrije svojo gospodarsko praznoglavo, da za tem ščitom skrije svoje umazane misli ter proglasi za protidrjavnega vsakega, ki ne trobi v njegovo strankarsko trobento.

Naše jugoslovanstvo, naše edinstvo sta živi resnici, ki jih ne smejo izgovarjati nečista usta!

Tovariš bojevnik! Ko si stal nekoč na fronti umazan, lačen, žejen in prezebel — si ponudil svojo čutaro z zadnjo kapljo vode tovarišu, ki ga je žežalo in nisi vprašal, ali je liberallec, klerikalec ali kaj drugega.

Danes divja gospodarska osvobodilna vojna! Bodi pravi tovariš — kot si bil v svetovni vojni. Bodi v dober zgled mlademu rodu, ki gleda nate s široko odprtimi očmi... Podaj roko svojemu sotrpnu brez ozira na njegovo prepričanje in strankarsko pripadnost in bodi hraber in korajžen! Tistim poklicnim politikom, ki se igrajo s teboj v svojo korist — pa obrni hrbet!

Mi nismo prav nič utrujeni, prav nič malodušni, prav nič stari. V nas je volje in vztrajnosti na pretek, v nas gori živ ogenj čistega navdušenja za radostno ustvarjajoče delo za sveto stvar. Zato moramo zmagati prejkoslej! Kvišku srca! Glejte veselo v solnce, ne mrko v tla! Delajte neumorno in vztrajno, da pričakamo čimpreje novo, zdravo, močno in srečno Jugoslavijo!

hujši strup, ki zastruplja mlade duše, zavedajte se vsi, da je strankarstvo tisto, ki drži okovano naše pošteno mišljenje, da ne moremo objektivno presojati vseh perečih narodovih vprašanj. Naša dolžnost je, da prekinemo naše delovanje kot hlapi političnih strank ter da na temelju 16 letnega spoznanja uničimo in zatremo vse škodljivo delovanje zajedalskih skupin in strank. Uedinimo se v eno samo fronto mladega pokolenja od Triglava do Vardarja, da postavimo močen temelj naši ljubljani kraljevini Jugoslaviji, da bo življenskim viharjem, ki jo čakajo, odporno in kljubovalno vztrajala in dočakala boljših dni.

V nas so danes uprte oči vsega našega revnega, a poštenega delovnega ljudstva; od nas, posebno od inteligentne mladine pričakuje nesebične pomoči, nasvetov in pravega vodstva. Zato sodelujmo vsi brez izjeme na vero in bivše politično prepričanje pri zgradbi tega resničnega socialnega temelja, ki je predpogoj za močno in veliko Jugoslavijo. Krenimo odločno na samostojno pot, vzgojimo v svojih vrstah navdušene borbene značaje, ne pa navadnih lutk. Naše gibanje potrebuje pri svojem delu mladino poštenih misli, socialnega čuta in odločne volje, kajti samo taki ljudje v življenju zmagajo. Zmagali bomo tudi mi, če bomo verovali v zdravo silo naroda in v njegovo srečnejšo in slavnejšo bodočnost. Delajmo na to, da bo vsa naša mladina prežeta s pravim idealizmom, ki bo radikalen in revolucionaren v pozitivnem smislu in ki bo iz naše Jugoslavije napravil balkansko veselilo. Le-ta bo izpolnjevala in uresničila želje vseh nas in vseh tistih, čijih kosti gnijejo po bojnih poljanah Balkana in Evrope. **Tem obljubimo**, da bomo ostali brezkompromisno usmerjena mladina, ki bo sekala svojo pot po svojih zdravih načelih: vse za blagostanje in socialno pravičnost jugoslovanskega naroda.

Kot predstavniki v slabih socialnih razmerah živčete in brezposelne mladine se živo zavedamo, da so vsi dosedanji programi političnih strank obstojali v kričanju, govorih in banketih, ne pa v resnem, konstruktivnem in praktičnem delu. Dosedanjo politiko občutimo na svoji lastni koži. Vsi vidimo, da ne moremo živeti od idej, marveč da moramo imeti kruha! Zato smo se odločili, da bomo izvajali enotno jugoslovansko politiko, ki bo smotreno delovala z narodom — za narod — za doseg splošne državne — ne pa osebne politike. Delo

V boj za staro pravdo!

Borci v »Zbor«! Stopimo v vrste!
Kliče boben, plat zvon!
Kliče kralj in domovina,
kliče čas in zgodovina,
kliče Jugoslavija!
Borci — v »Zbor«!

Oči imamo za to, da gledamo, ušesa za to, da poslušamo, usta za to, da govorimo, srce za to, da ljubimo, možgane pa za to, da mislimo. To nam je dano od Boga iz vsega početka in zato obmolni, kdor nam eno ali drugo izpodbija! Hočemo biti svobodni ljudje in ne damo, da bi zdaj, ko smo se otresli črno rumene sužnosti, padli med nove verige, okove, vrvi in zanke. Ker pa hočemo biti svobodni, bomo z očmi gledali, kar se godi od Triglava do Vardarja. Z ušesi bomo poslušali, kaj se govori, kdo veselo poje, kdo vzdihuje. S srcem bomo ljubili, svoj narod, svoje bližnje in daljne brate, katerekoli vere, svojo sveto zemljo jugoslovansko, ravnine, reke in gore, gozdove in puščave, ljudi in živino, podzemne zaklade in oblake, ki jadrajo nad nami. Z možgani pa bomo mislili, iskali bomo novih potov, po katerih pojde Jugoslavija v veliko zgod-

vino, iskali bomo novih virov bogastva, da se naš narod odene v lepa oblačila, da sede k rezljani mizi, obloženi z dobrotami življenja, ki so dane umnemu in pogumnemu. To bomo delali borci od Triglava do Vardarja. In kdo si bo upal reči, da naše oči ne smejo gledati, ušesa poslušati, usta govoriti, srce ljubiti in možgani misliti?

Pravite, naj borci prepustimo skrb za državo ljudem, ki se na to spoznajo. Dobro, to je vaše mnenje. Naše mnenje pa je, da tisti, ki bodo kdaj za državo prelivali kri, smejo — in še kako! — zahtevati zase pravico, da bodo pri vodstvu državnih poslov rekli kakšno besedo. To pa zlasti tedaj, kadar gre za stvari, ki so življenjske važnosti za narod in državo. Če vidimo, da obstojajo izrodki, ki v svoji brezvestnosti dan na dan puščajo državi kri, tedaj se ne čudite, ako zavpijemo: Stoj! In to bomo vpili in kričali, če je komu to všeč ali ne, zakaj bolje je, da se čuje naš krik, kakor pa da narod v tihi bolesti in molčeci grozi pogine.

Borci — v »Zbor«!

Plat zvon!

Mi bojevniki vprašamo: kako je mogoče, da so tako pokvarjeni elementi zrasli vodstvu čez glavo, kako je mogoče, da se je razbohotilo toliko plevela na naši domači njivi? V svoji otroški poštenosti smo molčali, zaupali in poslušali škranjca nad poljano — plevel pa je raste, raste... Kako strašno spoznanje.

Ker pa imamo neomajno vero v veliko poslanstvo kralja, nedeljive države Jugoslavije in vsega našega ljudstva, hočemo biti odslej trdi in nepopustljivi. Zato kličemo vsem, ki klonajo: ljudje božji — čeprav je pozno, ni še prepozno! Zavijajmo rokave! Vse pošteno kmetsko in delavsko ljudstvo, vse pošteno in še nenagleno izobraženstvo kličemo v zbor!

Oklenimo se našega jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor-a«, oklenimo se svojega neustrašenega bojnega tovariša Dimitrija Ljotića prav vsi, zberimo se okrog svojih starih bojevnih zastav, sklenimo se v enotno fronto borcev-poštenjakov! Ko bomo v tovariški slogi zbrani vsi, vse pošteno ljudstvo brez razlike, brez ozira na nekdanjo strankarsko pripadnost in prepričanje — takrat bomo močni in nepremagljivi. Kamor bomo stopili na tehtnico, se bo povesila v naš prid! Takrat bo tudi konec vseh strahovalcev naših vasi in naših mest.

Ne stojte ob strani — delajte z nami! Gre za vse! Gre za srečo najdražjega, kar imamo — za srečo naše, iz trpljenja rojene Jugoslavije, za srečo našo, naših domačij, naših otrok. Mislimo na žalostno preteklost — delajmo za jasno bodočnost!

Kmečki borec.

vali bomo nesebično za popolno socialno pravičnost, ki bo prinesla blagostanje celotnemu jugoslovanskemu ljudstvu.

Naše Jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbor« nas vodi po ravni, beli in čisti poti v smeri sreče in napredka, kulture in svobode vseh Jugoslovancev. Vodje »Zbora« so ljudje, ki pravilno pojmujejo novi čas in njegove zahteve, to so ljudje, ki so uvideli, da so stari sistemi gotova poguba in propast vsega jugoslovanskega naroda. Iz »Smernic« in »Temeljnih načel« Jugoslov. ljudskega gibanja »Zbor« smo spoznali, da bo samo to gibanje v stanju s svojimi svežimi silami in zaradi svojega zgodovinskega poslanstva rešiti definitivno vsa ona življenjsko važna vprašanja, ki jih rešuje staro pokolenje s starim sistemom že 16 let brez vsakega uspeha!

Danes prehajamo v aktivni boj na vseh črtah, z vsemi našimi močmi stopamo na pot, ki vodi k zmagi; pripravljani smo na vse žrtve, ki so potrebne, da se ustvari naš veliki cilj. Zato proč z oklevanjem, v tem usodnem trenutku se mora vsak odločiti — ali z nami — ali proti nam! Zato pozivamo v »Zbor« ves pošteno jugoslovanski narod, da nas podpre in nam pomaga, da spravimo v delo naše življenjsko poslanstvo. Nadaljevati moramo delo in borbo predvojne idealne mladine, da ustvarimo veliko, močno in srečno, novo Jugoslavijo.

Naše mišljenje je pošteno, naš cilj je jasein! Naša pot je začrtana, naš vodja je izbran. Vsa poštena, idealna mladina — v »Zbor«!

Boljše železniške zveze na koroško progo

Prevalje, 28. aprila.

Romantični in lepa dravska dolina spada brez dvoma med najlepše predele naše domovine in ravno radi tega so nam prav nerazumljive sedanje železniške zveze in razmere na tej proggi. Radi teh zvez in prometnih razmer je dolina močno prizadeta in nedostopna širšim plastem naroda, turistom in izletnikom.

Prevalje so skrajna obmejna točka v tej dolini. Naselje je takorekoč kar odrezano od ostalega sveta, kar ima z ostalim svetom že uprav nemogoče zveze. Iz Prevalj od 10. ure dopoldne do večera ni nobenega vlaka proti Mariboru, kar nam je tem manj razumljivo, ker je v Prevaljah sodišče in bi bilo vendarle umestno, da bi se uredile železniške zveze tako, da bi stranke lahko odpotovale iz Prevalj po 12. uri, ko se lahko računa, da so posli in opravki pri oblasteh dovršeni. — Stranka, ki ni imela sreče, da bi opravila svoje posle do 10. ure, je primorana čakati na vlak do 18. ure zvečer, kar je na vsak način spojeno z izdatki in na drugi strani z veliko izgubo dragocenega časa.

Z raznih strani smo slišali že na take pritožbe, da vlaki na koroški proggi niso dovolj zasedeni in nerentabilni. Mogoče je to res, nikakor pa ni izključeno, da je temu treba iskati vzroka ravno v neodgovarajočih prometnih razmerah.

Sicer pa, ako so vlaki zasedeni slabše, potem bi bilo za to še vseeno potrebno razmisliti, kako obdržati potrebne zveze in nuditi občinstvu to, kar neobhodno potrebuje in tudi z vso upravičenostjo pričakuje, ker ni občinstvo tu radi železnice, ampak železnica radi publike.

Ako se ne splašajo vožnje s sedanjiimi vlaki, potem bi bilo prav umestno poizkusiti z lahkimi in hitrimi vlaki ali še boljše z motornimi vozovi, kakor jih uvajajo v drugih državah na takih progah.

Proti motornim vozovom obstoje gotovi pomisleki, češ, da so v obratu predragi, ker sta benzin in benzol predraga in nabava samih vozov precej draga. — Zadnje čase smo slišali, da so bili napravljene poizkusi z motorji na surovo olje in lesni plin; poizkusi so se obnesli dobro. Prav gotovo bi bilo najbolj primerno pristopiti pri reševanju tega vprašanja na koroški proggi z uvedbo motornih vozov, ki bi bili vedno dobro zasedeni, vzpostavile bi se pa na ta način primerne in prepotrebne zveze.

Obrat takih vozov nikakor ne bi bil dražji, kakor je obrat vlakov s parnim pogonom, ki bi ne bili zasedeni, sicer pa prav nikjer ne stoji pribito, da bi se moral vsak vlak rentirati, saj niso železnice prav nikako luksuzno pridobitno podjetje, ampak neobhodno potrebno prometno sredstvo in je vsled tega tudi skrajni čas, da se tudi pri nas enkrat to vidi in prične delati železnice s tega vidika in stališča. Kajti ako bi držalo mnenje, da so železnice zgolj pridobitno podjetje, potem bi velekaptal to izkoristil in ne bi dopustil, da jih upravljajo in grade države. Saj zadnje čase ponovno opažamo, da finančne skupine, ki so imele dolga leta v posesti in obratu železnice, prodajajo le-te državam pod

Tudi Vi boste

od veselja objeli pismonošo, ko Vam bo prinesel zavoj od Trgovskega doma Stermecki, ampak treba je preje pisati po nove vzorce svile, volne, cefirja, tiskanine, etamina, modrovine in raznih drugih modernih tkanin za damske, dekliške in otročje obleke. Cene so zopet zelo znižane, izbira pa je ogromna.

TRGOVSKI DOM

Stermecki

tovarna perila in oblek

Celje št. 32

Vzorci in veliki ilustrirani cenik zastoj!

Bračika:

Kako je in kako bi moralo biti

Pred leti so kandidatje hodili med ljudstvo in na svojih shodih obljubljali svojim volilcem vse mogoče stvari, samo da bi si pridobili njihove glasove. Ko so pa bili izvoljeni, so pa kar lepo pozabili na svoje obljube in so brez ozira na svoje volilce šli svojo pot. Ni jih bilo več na vidik. Sedaj se pa ti go spodje — seveda v drugih osebah — zopet pojavili, ker so jim pač potrebni naši glasovi. Oglasiti so se morali pa tudi drugi — njihovi privrženci, ker oni prvi svojih sveto danih obljub niso izpolnili, pa jih radi tega vest peče, kar je čisto naravno.

Ljudje božji, premislite dobro, kaj boste storili! Nikdar ne nasedajte sladkim besedam!

to mora vendar od vas vsak čutiti, in to gre naprej in naprej po isti poti, ki nas vodi vsled vrtoglavosti posameznikov in mesramnega, sebičnega početja dosedanjih voditeljev naravnost v prepad. Če nočete biti v poslednjem trenutku pahnjeni vanj, spametujte se in glasujte za čistega, ki hoče na vsak način, — ne samo vas, marveč celo državo — rešiti pogibelji. Ako ste rešeni vi, je rešena tudi država. Mi vsi smo država, ne pa tisti, ki si za masno plačo svojijo nekaj patent na državotvornost in hočejo svoj nikdar polni žep imeti vedno pripravljen pri državnem koritu. Mi vsi hočemo, da nam gre dobro, in ako gre dobro nam bo šlo tudi državi dobro, a obratno propademo mi, in ker smo mi država, propade z nami tudi država.

Osnova vsake države je pravičnost! Brez pravičnosti ni obstoja za državo, zato nam je to prvi ukaz! Poleg tega morajo brezpogojno vladati enakopravnost, red in mir. Samo vse to skupaj nam more in mora dati edinstveno državo. Tako si mora zamišljati trden obstoj naše iz krvi in žrtev rojene Jugoslavije vsak pošten Jugoslovane, bodisi Slovenec, Hrvat ali Srb, in tako si to zamišlja tudi nosilec naše liste, naš tovariš D. Ljotić, ki je postavil svojo lastno državno listo, za kar mu moramo biti le hvaležni in potemtakem samo njemu oddati svoje glasove pri volitvah, dne 5. maja. Dne 5.

Igra z ljudstvom je v Jugoslaviji prepovedana!

Ljudstvo ni hlapec — ljudstvo je gospodar!

Zvesti svojim načelom napovedujemo neizprosen boj vsem fistim, ki barantajo in vadjlajo za kožo našega ljudstva!

Mi nismo govorili in pisali za šalo. Prihaja čas, ko naj postane naša govornica in tiskana beseda resnica, prihaja čas, ko naj se odloča usoda našega ljudstva za dolga leta. Spomnite se vseh naših besed in mislite z lastno glavo!

ugodnimi nakupnimi pogoji in na ta način rešujejo svoj kapital iz teh podjetij, ki ga prav gotovo potem uporabljajo drugod in seveda plodonosneje.

Na vsak način je potrebno vprašanje posebnega prometa na koroški proggi urediti, da bo služil interesom in koristim ljudstva, ki je radi obstoječih neprimernih sedanjih razmer na tej proggi gospodarsko močno prizadeto. Upamo, da se bo dalo z nekaj dobre volje le nekaj ukreniti in nas zadovoljiti.

maja boste odločili za 4 leta; ni dolga doba, a za poznejše kesanje neznosno dolga! Ako si kdo v čem ni na jasnem, naj se posvetuje pri starejših, izkušenejših možeh, ne pa morda pri mlečnozobih mladeničih, ki so šele od daleč povoali življenje. Pomislite vendar: Svoj čas so kandidatje obljubljali, pa niso ničesar izpolnili;

Z naše strani ne hrepeni nihče po tem, marveč zahtevamo samo pravico, enakopravnost, red in mir. Kdor je za to, ne bo dolgo pomišljal, marveč se bode kaj hitro odločil in glasoval za listo občespoštovanega tovariša D. Ljotića, odnosno njegovega sreskega kandidata.

Kmetski bojevniki.

POMENKI

NA SHODU.

Govornik: »Naši poslanci so možje iz ljudstva, ki žive v stalnih stikih z narodom...«

Medklic iz poslušalstva: »Da, da! V resnici pa prilezejo samo vsake štiri leta med nas — kakor hrošči!«

OŽIVLJENJE MIZARSTVA.

V Beogradu imajo mizarji ogromno dela, tako da so izginili čez noč vsi brezposelni mizarški pomočniki. Izdelati morajo do 5. maja 60 novih poslanskih stolčkov. Stare stolčke pa bo treba temeljito popraviti...

Daj Bog, da bi pravočasno izvršili svoje delo!

RENTGEN.

Sedanje volitve so kakor rentgenov aparat. Skozenj vidiš vsakemu človeku v pljuca, jetra in želodec. Prav nič ne ostane prikritega! Le malo jih je, ki prestanejo to težko preiskavo. Ti pa so fantje od fare!

VOLILNI ZEMLJEPIS.

Nekega židovskega kandidata na listi g. Maksimovića je vprašal njegov židovski bratec: »Ali res kandidiraš tam nekje v Kočevju, Črnomlju v Sloveniji?«

Odgovor je bil: »Pa res je. Samo, če me ubiješ ne vem, kje so ti srezji!«

IZ VOLILNE PESMARICE.

»Srem, Banat i Bačka — napodite mačka...«

ABSTINENCA.

»Vsi pišejo in govorijo, da je abstinenca zlo. Jaz sem tudi proti abstinenici. Ančka, hitro še en liter na mizo!«

IZ VOLILNE AGITACIJE.

»Gospoda, vame lahko popolnoma zapuate, ker ne menjam svojega političnega programa vsake tri mesece kakor svojo srajco!«

Pravica je najmočnejša. Ona zmaga vedno preje ali pozneje. Gorje tistim, ki jo ovirajo, zlorablajo ali se ji upirajo! Tisti, v kogar ljudstvo zmaga, ga ne sme razočarati.

OBJAVA.

Naprosajo se oni, ki so služili v letih 1903 in 1904 v V. dragonskem polku 5. eskadronu v Dreikirchenu pri Dunaju in da nam pošljejo svoj naslov.

5. maja

Igra z ljudstvom je v Jugoslaviji prepovedana!

oddajte glasove brez oklevanja edinole za svojo listo:

Dimitrij Ljotić

je njen nosilec

Korotanec:

»Padel je med razbojnike«

...padel je med razbojnike. Ti so ga oropali in mu zadali ran ter ga pustili na pol mrtvega. — Ko slišim te besede iz svetopisemske prilike o Usmiljenem Samaritanu, si mislim: To velja tudi za naš rod na Koroškem!

Tudi naš rod na Koroškem je padel med razbojnike. Oropali so ga njegovih naravnih pravic, zadali so mu ran, zastropili so mu narodno dušo; vcepili so mu protislovensko mišljenje, navdali so ga s sovraštvom in zaničevanjem do lastne slovenske narodnosti! Vzgojili so ga za janičarja, poturico! O kako nemoralno, kako zločinsko, kako ostudno! In sedaj je ta naš rod na Koroškem narodno na pol mrtev, »pustili so ga na pol mrtvega!«

In ni ga usmiljenega Samaritana, ki bi prihitel temu našemu potlačeni, strtemu slovenskemu rodu na Koroškem na pomoč! Naš rod na Koroškem krvavi iz tisoč ran in še vedno nove rane mu zadajajo! Vedo, da še ni mrtev, še more oživeti, zato je treba hiteti, treba ga je narodno popolnoma ubiti, dokler je še čas!

O, ne mislite, da vam pripovedujem bajke, vse to je žalibog resnica! Naš rod na Koroškem so obsodili na smrt, na narodno smrt, pobili so ga na tla in zdaj se trudijo, da mu čim prej upihnejo luč življenja!

Sveto ogorčenje nas prešine, ko mislimo na to! Naš rod je to! Naši so ti ljud-

je, našo govorico govorijo, slovenske pesmi pojejo, slovenske šege gojijo, po slovensko molijo! Del našega narodnega telesa so. Če en ud trpi, sotrpajo z njim vsi udje. Da, baš za trpeči ud imajo vsi ostali udje največjo skrb. Koroška je naša pekoča rana. Kar je pesnik Medved pel o Vrbskem jezeru, velja za vsa Slovensko Koroška.

Jezero Vrbsko, kras Korotana, biser prirodne lepote — znaj, da krvavi mi, da peče me rana, kadar se nate spominjam sedaj!

Če je sploh kaka pokrajina lepa, potem je lepa Slovenska Koroška! Če prideš kdaj v Celovec, oglej si na glavnem kolodvoru slike v veliki kolodvorski dvorani! Klopinsko jezero, Vrba ob Vrbskem jezeru, Poreče ob Vrbskem jezeru, Obir, Humberški grad s pogledom na Rož. In vse to je slovenska zemlja!

Zato je naravno, da smo ob razpadu stare Avstrije hoteli imeti to svojo zemljo! Res clamat ad dominum, pravi Latinec, lastnina kliče po svojem gospodarju. O kako ostudne so besede, ki so jih

Zelo nujno in važno. Vse one, ki so vzorce sprejeli, prosim, naj hitro pošljejo naročilo, vzorce, katere nujno potrebujem za stranke, pa nemudoma vrnejo, za kar se v naprej zahvaljujem. — Štermecki, Celje.

zapisali na spomenik v Velikovu: »Sie nahten wie gierige Raben« — kot grabeljivi vrani so prišli — domovino vzeti nam imeli so v misli. — O kako ostudne in kako lažnive so te besede! Mi smo prišli, da si vzamemo to, kar je naše, namreč — naše ljudstvo in našo zemljo! Mi smo imeli pravico do te zemlje in do tega ljudstva!

Mi smo hoteli temu našemu ljudstvu zopet dati domovino. Kajti domovina, to je rodna zemlja, to pa je tudi materinska govorica in neoviran razvoj, uporaba in nega te govorice; domovina, to so rodne šege in navade, to je narodna pesem. Koroška šola Slovincem ropa domovino, usiljuje jim tuj jezik, tujo pesem, celo molitev v tuji govorici!

Mi nismo nikomur hoteli vzeti domovine, mi smo hoteli našemu rodu na Koroškem zopet dati domovino!

Če že hočemo govoriti o grabeljivih krokarjih, potem velja ta beseda za one, ki so res vzeli našemu rodu na Koroškem domovino, ki so ga oropali njegovih naravnih pravic!

Kratek pouk o pridelovanju lanu

Danes v dobi težkih gospodarskih pretresljev, pri katerih največ trpi naš kmet radi poteškoč pri prodaji svojih proizvodov, je naloga vseh vodilnih činiteljev, da na eni strani pospešujejo povzdigo domače industrije, kjer bo našel zasluzka naš delavec, a na drugi strani zopet navajajo kmet h gojenju rastlin, ki jih potrebuje ta industrija za predelovanje. Na tak način bo ostal ves denar doma, ljudje bodo pa imeli zasluzek.

Med zelo važno rastlino spada lan, ki daje na eni strani industriji dragocena vlakna, na drugi strani pa ga potrebuje oljna industrija, a pride v poštev tudi kot zelo dobro krmilo za živino.

Donos.

Donos lanu se ne da s popolno gotovostjo določiti, kar velja na kraju za vse poljske sadeže; zavisí namreč od mnogih pogojev: kakovosti zemlje, kakovosti semena, vreme-

na, bolezní itd. Vendar moremo v splošnem z gotovostjo pričakovati, ako zasejemo lan, na hektar 3 do 4000 kg lanišča in okoli 500 do 600 kg semena. Če pa so pogoji posebno ugodni, zraste na hektarju 7000 do 8000 kg lanišča in 700 do 1000 kg semena.

Vrste lanu.

Od mnogoštevilnih vrst lanu, ki jih danes poznamo, se v naših krajih največ seje ozimni lan, ki pa za industrijske svrhe ni prav posebno prikladen. Vlakno je namreč precej olesenelo in zraven tega stebelce skoro prekratko (50 do 60 cm), poleg tega pa se še stebelce razcepi v več pogankov. Radi tega je pred vsem priporočati take vrste, ki se sejejo zgodaj v pomladi, in še med temi vrstami ono vrsto, ki daje obenem največ vlakna in semena. Pri teh vrstah lanu je najbolj prikladna za naše vremenske prilike tista vrsta, ki zraste v višino 80 do 90 cm. Ta vrsta namreč ne poleže rada, daje prvovrstno vlakno in poleg tega še obilo semena. Za pravo najprikladnejšo vrsto se bo v soglasju z vodilnimi kmetijskimi strokovnjaki pobrigala tovarna motova in vrvarna v Grosupljem, da bo mogla nuditi kmetovalcem na posodo proti vrnitvi v prihodnjem letu najprikladnejšo vrsto semena. Obenem se bo tovarna zavezala prevzeti vsako množino lanišča po naprej določeni ceni, tako da bodo kmetje tudi zagotavljeni, da bodo svoj pridelek lahko spravili v denar.

Kakšno zemljo zahteva lan?

Lan je ponižna rastlina in nima do kakovosti zemlje posebnih zahtev. S tem pa ni rečeno, da na vsaki zemlji tudi enako dobro uspeva. Prikladna ni za njega težka ilovica, močvirnata in suha pečena zemlja. Najboljše uspehe bomo pač dosegli na dobri njivski zemlji, ki propušča vodo. Zelo važna je skrbna obdelava zemlje. Globoko orana, rahla, čista zemlja brez vsakega plevela mu pač najbolje ugaja in bo dala najboljši donos. Pri izbiri prostora za setev je brezpogojno treba upoštevati to, da se lan sme na isto mesto sejati v presledku 7 do 10 let, drugače ne bomo mogli dobiti dobrih donosov. — Tudi sveže gnojena zemlja ni nikoli dobra; v taki zemlji lan zdvija in poleže. Priporočila se pa zemlja s staro močjo, ki je bila pri prejšnji posevkih dobro pognojena.

(Dalje sledi.)

Vinko Gaberski:

1914 — 1918

(Nadaljevanje.)

XXII.

ODLIKOVANJE

V letih velike vojne je imelo civilno prebivalstvo obilo priložnosti opazovati junake vsake vrste, ki so nosili na ponosnih prsih razne znake odlikovanja. Kdor je srečal takega odlikovanca, je mislil, da zre v oko človeku, ki je ugnal kdo ve kaj izrednega ali tako izdatnega, da je segalo visoko nad normalo dejanja, ki ga je zahtevala dolžnost vojaka. Da, bilo je često tako, da je bil kdo po zaslugah in pravici odlikovan, a premnogo je bilo slučajev, da ni bilo nikaškega vzroka za tak ukrep. Dogajalo se je tudi rado, da je doletela koga odlika prav po nedolžnem ali celo po krivici. Vemo pa naravnost za primere, ki so taki, da bi se morali po pravici odlikovati sramovati odlike, ker so jo dobili in nosili tudi drugi prav po nevrednem.

Kar navajam, mi ne narekuje blede zavisti ali jeza, ker sam nisem bil deležen ničesar. Čemu bi se jezil, ko pa nisem imel namena, delati njim veselje in sebi čast? Pač nisem nikogar opozarjal, da bi mi izmoledoval kako reč; zato sem ostal celo brez slavnega »Karlovega križca za čete«, ki je doletel brez usmiljenja vsakogar, ki je vzdržal štiri mesece na italijanski fronti, ne da bi sploh kaj storil, kar bi bilo treba še posebej poudarjati.

Marsikdo, a seveda samo kak višji čin, je nosil po prsih nasejanih toliko odlik, da je bil podoben atletu Zaikinu v cirkusu. Za prvimi odlikovanjem je prišlo drugo in tako naprej, ker je bilo čisto določeno, da tedaj ali tedaj mora priti. Čim je kak nižji res kaj izrednega storil so ga predlagali za odlikovanje; odlikovan pa je bil z njim tudi predlagatelj, češ, če je že oni mali tak junak, kakšen kavelj šele mora biti njegov višji. Čim večji je kdo bil, tem več odlik in visokih redov je moral dobiti. Sedaj nam je jasno, zakaj so bili najvišji, ki so bili najdalje proč od nevarnih dejanj, najbolj in najlepše odlikovani. Pa vendar je bila zaprisežena dolžnost, vse storiti in tudi umreti brez priznanja.

Spominjam se besed Gregorčičevih, ki pravi, da je po bitki hotel neki kralj odlikovati vojaka, ki se je posebno izkazal. A ta mu reče:

»Nevreden nisem pač odlike, a dosti vrednejših poznam, to znamenje časti in dike, dovoli, kralj, da tistim dam.«

In potem naprej

»Pomigne kralj, junak pa stopi, kjer mož pri možu v krvi spi; najbližjemu v mrličev tropi pripne na prsi znak časti.«

Da, mrtvi, ki so dali svoje življenje, niso odlikovani; in sploh ni odlike, ki bi primereno ocenila njih žrtev. Izgubljenega življenja nič več ne odvaga.

Vem pa za človeka, ki ga je malo oprasknilo, ko je gonil mulo na vodo, pa je dobil kolajno. Poznal sem starega korporala, ki ga je drobec granate ali česa nekoliko zadela, ko je čepel in se trebil ter si palil cigareto, pa so ga odlikovali. Pri neki saperski formaciji je bil kapitan, baje zloben človek, ki je razsajal nad ljudmi kakor hudič nad taščo, ter imel polno odlik. Junak pa menda le ni bil. Saj je tičal v svoji kraški kavarni na varnem in pošiljal ljudi na vse strani, sam se pa previdno in vztrajno držal svojega dupla, da mu je moral sluga vsikdar ob potrebi podložiti lopato pod strahopetno ozadje ter potem z junaškim zamahom metati zadevo pod nevarno nebo. Pa tudi priletel narednik mi je pravil o svoji zadevi. Imel je nekaj odlik; najvišja je bila velika srebrna. Kako jo je dobil in kje? Ah, kje in kako: Tam pod Karpati nekje je bil dodeljen neki višji komandi. Bilo je že precej daleč za fronto, a civilistov le ni bilo, ker so bili vsi evakuirani. Tudi smeli niso toliko naprej. Narednikov komandant je bil polkovnik, že star kozel. Ker ga niso trle nikake druge skrbi je razmišljal, kako bi ubil dolgočasje. Nekoč si je izmislil, da človeku ni dobro samemu biti. Pa je naročil naredniku, da bi mu previdno oskrbel kako družčino. Narednik je neslužbeno naročilo vzel za službeno zapoved ter je svojem gospodarju na vozu spretno pritihtapil iz zaledja žensko tovarišijo. Za ta podvig je bil potem narednik odlikovan. Kako so predlog za odlikovanje stilizirali, narednik ni vedel.

Kako je bilo splošno mišljenje o zaslugah in odlikah v stari Avstriji, dokazuje slučaj »Musketeer, tednika, ki je izhajal na Dunaju in trosil med narod neusmiljeno, žgočo satiro. Bilo je po hudem porazu v Galiciji, ki so ga pripisovali nezmožnosti generalov in slabemu vodstvu čet. Tedaj je list objavil in prvi strani na ovojno sliko, s katero je, — kolikor se še spominjam — prikazal slabo oblečenega in zanemarjenega vojaka z levjo glavo in grivo, zraven njega dobro opravljenega oficirja z oslovsko glavo in dolgimi uhliji, poleg tega pa gospoda generala, ki je imel prsi posute z odlikovanji, a ga je pri vratu zmanjkalo. S tem je bilo rečeno, da so bili v bitki vojaki levi, oficirji osli, generali pa brez glave. Res je, da so list zaplenili, a vsekakor je za svobodo tiška v stari Avstriji značilno, da si je v vojnem času upal prinašati take nezdrave reči. Zanimivo je, da so vojaki in tudi oficirji tolmačili kratico AOK, ki je pomenila »Armeoberkommando« (vrhovno poveljstvo vojske) čisto po svoje, češ da znači »Alles ohne Kopf« (vse brez glave).

Za ilustracijo razmer bodi še to le: H koncu vojne so pripovedovali šalo, da je prišel blaten in umazan vojaček nekam v zaledje na dopust. Tam je srečal obilnega, počasnega gospoda, ki je imel ovratnik sijajno odlič in prsi prekrite z nebrojem odlik. Strahoma se je blizal temu čudežu in je hotel plaho smukniti mimo. Pa ga je prikazen iz neznanega sveta ustavila in osorno vprašala: »Kam pa, capin, tako nemarno in brez zdrava? Ne vidiš, da sem jaz cesarski general?« — »A, tako; oprostite, jaz sem neprenehoma v zakopih, pa se ne spoznam v zaledju.«

XXIII.

ZDRAVNIK

Zdravniki in bolniki, to sta bila v vojni dva tabora, ki sta si često tako nasprotovala, kakor prijatelj in sovražnik. V obeh taborih so bili silno problematični ljudje. Resničnih namišljenih bolnikov in bolnikov po sili je bilo več tisoč vrst. Med njimi so bili popolnoma enostavni slučajji, bilo jih je pa tudi mnogo, ki so bili zdravnikom uganka. A tudi med zdravniki so bili komplicirani ljudje in često prav problematične nature.

Ostanimo kar pri zdravnikih. Za vojne je bilo medicinem širono polje kirurgije od-

prto, dočim zdravljenje notranjih bolezní ni bilo tako važno. Kolikor sem videl, so se kirurgi prav vneto trudili in so imeli obilo posla. Po bitkah so imeli dela na vse pretege, kajti na prevezovališču je bilo vse storojeno samo za prvo silo. Od tam so spravljali ranjence v lazarete, ki so bili nekoliko v ozadju, od tod pa zopet v regularne bolnice v zaledju. Tu so delali zdravniki s pomožnim osebjem včasih prave čudeže. Koliko potrpljenja je moral tu imeti bolnik in zdravnik! Pod pazljivim nadzorstvom je končno veliki mojster čas izlečil premnogo hudo rano. Skoro se pa zdi umestno omeniti, da je zavoljo zmrzline prišlo v nesrečo mnogo ljudi. Medicina še ni bila dovolj praktična v tem pogledu in dogajalo se je, da so komu kar na naglo odrezali prste ali stopalo ter ga tako pohabili. Skušnja pa uči, da si še marsikak ud od premraženja opomore, ako se s potrpljenjem čaka na uspehe mre zdravnice narave.

Od največjega umetnika med zdravniki se preko dobrega strokovnjaka in skromnega večaka pride do kake motne lučke, ki medlo brli v svoji pokritosti. Prihajamo pa tudi do šarlatana in pustolovca. Ostanimo pri pustolovcu, ki je kdo ve zakaj in kako prijel za štrcaljko, ter se ob bolj komisnih boleznih v krogu sester in sanitejcev toliko privadil in spracticiral, da je leto dni nastopal kot zdravnik, ne da bi drugi bili sumljivi da ni te stroke.

Neverjetna je zgodba, ki jo tu opišem. Na Reki je bil doma neki Caburi. Pravili so mi, da je bil študiral farmacijo, pa je ni končal. Njega nisem mogel spraševati, kako je z njegovimi doživljaji, ker mi najbrže ne bi po resnici povedal. Morda ni bil one vrste neopasen pustolovec, ki brez zadrege pripoveduje o svojih dogodivščinah.

Nekega dne se je pri nas v bolnici pojavil gibčen, še mlad črnovojnik-enoletnik, ki se mu je takoj videlo, da mu je družba za življenje potreben element, salon pa pravi dom. Bil je Caburi, ki je kot Rečan znal več jezikov. Bil je Italijan, govoril pa je še nemško, madjarsko in hrvaško. Dobro se je izražal.

(Dalje prih.)

Širite »Prelom«!